

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 27 februari 1894, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående afsöndring af jord från Wisborgs kungsladugård och hospitalslägenheten Kohagen till mötesfält för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps.

(I. A.)

Under återopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver landtförsvaresärenden för den 26 nästlidne januari har Kongl. Maj:t i en till Riksdagen samma dag aflåten proposition (n:o 33) föreslagit Riksdagen att medgifva, att sju, dels till Wisborgs kungsladugård, dels till hospitalslägenheten Kohagen hörande, med bokstäfverna A, B, C, D, E, F och I å en i ärendet af arméförvaltningen företedd karta betecknade områden måtte få från berörda kronoegendomar afsöndras för att till exercis- och skjutfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps användas.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att vid föredragning den 26 mars 1887 af en utaf arméförvaltningen då gjord framställning, att ej mindre de två till omkring 54 tunnland uppgående områden, som, på grund af kongl. brefvet den 13 november 1874, redan vore från Wisborgs kungsladugård mot årligt arrende till exercis- och skjutfält för Gotlands nationalbeväring upplåtna, än äfven två andra dels under kungsladugården och dels till hospitalslägenheten Kohagen hörande egofigurer måtte för all framtid få från nämnda kronoegendomar afsöndras för att till exercis- och skjutfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps användas, hade Kongl. Maj:t förklarar, att, då frågan om dylik afsöndring vore beroende på Riksdagens samtycke, hvilket icke lämpligen borde inhemtas redan vid nämnda tidpunkt, då ännu nio år af den för de båda egendomarne be-

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 4 Saml. 1 Afd. 14 Häft. (N:o 23).

stämnda arrendetid återstode, Kongl. Maj:t funne arméförvaltningens framställning för det dåvarande icke till någon åtgärd föranleda.

Samtidigt hade Kongl. Maj:t emellertid dels bemyndigat arméförvaltningen att med vederbörande arrendatorer träffa öfverenskommelse om sistnämnda båda jordområdens upplåtande till kronan under återstående arrendetid mot en sammanlagd årlig arrendesumma af 150 kronor och dels uppdragit åt nämnda myndighet att till Kongl. Maj:t inkomma med förnyad framställning i ämnet i så god tid före utgången af arrendetiden, att förslaget om afsöndringen kunde hinna underställas Riksdagens pröfning, innan förnyad utarrendering af Wisborgs kungsladugård och Kohagen företoges.

Med anledning häraf hade militärbefälhafvaren på Gotland uti skrifvelse den 14 september 1892 hos Kongl. Maj:t ånyo väckt förslag i ämnet och dervid hemställt, bland annat, att samtliga omförmälda, till Wisborgs kungsladugård och Kohagen hörande, å en bifogad karta med bokstäfverna A, B, C och E utmärkta områden, hvilka sålunda jemlikt Kongl. brefven den 13 november 1874 och den 26 mars 1887 redan vore mot årliga afgälder till exercisfält och skjutbanor för Gotlands infanteriregemente och artillericorps upplåtna, måtte få från kungsladugården och Kohagen afsöndras; samt att derutöfver dels ett till kungsladugården hörande, med D å kartan betecknad åkerstycke om 15,8 hektars ytvidd, dels ett å kartan med F betecknad område, som bestode af ett under den s. k. Kohagen lydande egoskifte om 4,2 hektar och ett till kungsladugården hörande område om 0,5 hektars ytvidd, och dels slutligen ett under sistnämnda egendom lydande, med I å kartan betecknad område om likaledes 0,5 hektars ytvidd måtte äfven varda från berörda egendomar afsöndrade för att användas, området D till utvidgning af exercisfältet, så att detta komme att sträcka sig omedelbart intill infanteriregementets å området E belägna lägeretablissemang, egoskiftena under F till anläggning af en skjutbana jemte väg till densamma samt området I till anläggning af en väg emellan nyssnämnda etablissemang och allmänna landsvägen emellan Wisby och Stenkumla.

Arméförvaltningen å artilleri- och intendentsdepartementen, som anmodats att öfver militärbefälhafvarens ifrågavarande framställning afgifva yttrande, hade i sitt med anledning deraf den 24 januari 1893 afgifna utlåtande anmält, att, då den föreslagna skjutbanan jemte väg till densamma genom förändrad utstakning uteslutande kunde förläggas inom Kohagens område, någon afsöndring från kungsladugårdens mark icke för detta ändamål vore af nöden, men i öfrigt tillstyrkt bifall till hvad militärbefälhafvaren hemställt; och hade arméförvaltningen, som bilagt handlingarna en särskild genom dess försorg upprättad karta derå, jemte det samma beteckningar, som användts å ofvan nämnda af militärbefälhafvaren företedda, blifvit bibehållna, platsen

för skjutbanan i sin helhet inlagts på Kohagens mark, såsom följd af hvad förvaltningen sålunda yttrat, för sin del föreslagit, att nedannämnda områden skulle för ändamålet afsöndras, nemligen: från Wisborgs kungsladugård de jemlikt kongl. brefven den 13 november 1874 och den 26 mars 1887 redan mot årlig afgäld upplåtna områdena A, B och C samt dessutom åkerstyckena D och I och från Kohagen det redan nu af infanteriregementet disponerade området E äfvensom derutöfver området F, hvilket, med anledning af hvad arméförvaltningen föreslagit, skulle komma att erhålla en ytvidd af 4,7 hektar i stället för 4,2 hektar, som af militärbefälhafvaren ifrågasatts.

Domänstyrelsen slutligen, som jemväl anbefalts att i målet yttra sig, hade den 1 december 1893 inkommit med utlåtande och dervid, med öfverlemnande af infordrade yttranden i ämnet från t. f. domänintendenten och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län, deri dessa myndigheter förklarat sig i allo instämma med arméförvaltningen, för egen del anført, att den del af Wisborgs kungsladugård, hvarom nu vore fråga, nemligen lotten n:o 1 om $1^{11}/_{32}$ mantal blifvit genom kammarkollegii kontrakt den 30 november 1874 utarrenderad till den 14 mars 1895 mot ett årligt arrende af 1,430 kronor med kronan förbehållen rätt att disponera vissa angifna områden för militära behof; att Kongl. Maj:t genom bref den 3 mars 1893 förordnat, att den till den 14 mars 1895 jemväl utarrenderade förra hospitalslägenheten n:o 111 Kohagen med en ängsribba i Vesterhejde socken, undantagandes den del deraf, som, enligt bestämmelser, dem Kongl. Maj:t förklarat sig framdeles vilja meddela, kunde erfordras för Gotlands infanteriregementes behof, fortfarande skulle för statsverkets räkning utarrenderas tillsammans med förenämnda kungsgårdslott; samt att styrelsen mot arméförvaltningens hemställan, att till exercisfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps måtte från nämnda egendomar få afsöndras de å den förut omnämnda vid arméförvaltningens utlåtande fogade kartan med bokstäfverna A, B, C, D, E, F och I betecknade områden, icke hade något att erinra, då desamma vore för dermed afsedda ändamål behöfliga och de lokala myndigheterna förklarat sig instämma med arméförvaltningen.

På grund af hvad sålunda förekommit och med tillkännagifvande, att han tillstyrkte bifall till hvad af arméförvaltningen föreslagits, så mycket mer, som större delen af de till afsöndring ifrågasatta områdena redan af vederbörande truppförband innehades, och de jordstycken, som nu ytterligare afsåges att med mötesplatsen förenas, dels vore jemförelsevis små, dels så belägna, att deras sammanslagning med mötesfältet nästan med nödvändighet erfordrades, hade vid ärendets föredragning statsrådet och chefen för landt-

försvarsdepartementet hemställt om ofvan omförmälda framställning till Riksdagen i ämnet.

Statsutskottet, till hvars förberedande handläggning denna proposition blifvit hänvisad, har emot hvad Kongl. Maj:t i förevarande afseende föreslagit, icke haft annat att erinra, än att det syntes utskottet skäligt, att, såsom jemväl i domänstyrelsens ofvannämnda utlåtande, deraf utskottet tagit del, blifvit föreslaget, vid ifrågavarande jordafsöndring måtte fästas det vilkor, att arrendatorn af kungsladugården och Kohagen förbehålles rätt att öfver exercisfältet begagna för egendomarnes skötsel nödiga vägar, hvilkas läge och rigtning m. m., på sätt domänstyrelsen ansett lämpligt, torde böra bestämmas af en utaf militiebefälet utsedd person och t. f. domänintendenten i länet i samråd med arrendatorn.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att sju dels till Visborgs kungsladugård, dels till hospitalslägenheten Kohagen hörande, med bokstäfverna A, B, C, D, E, F och I å den i ärendet af arméförvaltningen föredetta karta betecknade områden må få från berörda kronoegendomar afsöndras för att till exercis- och skjutfält m. m. för Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillericorps användas, med förbehållen rätt för arrendatorn af kungsladugården och Kohagen att öfver exercisfältet begagna för egendomarnes skötsel nödiga, på ofvan antydda sätt utstakade vägar.

Stockholm den 27 februari 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.